

KLM

Vogelvlucht

Registered by Australia Post — Publication No. NBP3783.

3-1985

Front page:
Temple of international
Justice: Peace Palace

**Uitgave voor Australië en
Nieuw-Zeeland van de
Koninklijke Luchtvaart
Maatschappij N.V.**

**This publication is issued
four times per year in the
months of march/june/
september and december for
the Dutch community living
in Australia and New
Zealand.**

Redactie:

F. Sterrenburg
Redaktieadres: Vogelvlucht,
c/o KLM, G.P.O. Box 4095,
Sydney 2001, N.S.W.

Handwerk- en kookrubriek:
José Groenewoud

Layout:

Rob Hafkamp.

*Although the information and
prices given in this magazine are
believed correct at the time of
publication, their accuracy
cannot be guaranteed, and they
should not be regarded as binding
for KLM or its agents.*

Wilt u uw eventuele adresverandering op deze coupon
vermelden? Boven s.v.p. het oude, daaronder het nieuwe
adres, en graag het nummer, dat boven uw naam op de
adresstrook staat (Referentie nummer), vermelden. Als u
dit blad liever niet beschadigt, kunt u een briefje zenden.
Wilt u dan wel het adresbandje meesturen?

REFERENTIE NO./REFERENCE NR.: A
OUD ADRES/OLD ADDRESS

Naam/Name
Straat/Street.
Plaats/Suburb.
Postcode

JUISTE NAAM en NIEUW ADRES/
CORRECT NAME and NEW ADDRESS

Naam/Name
Straat/Street.
Plaats/Suburb.
Postcode

Misschien heeft u een vriend of kennis die ook graag
regelmatig VOGELVLUCHT zou willen ontvangen?
Stuur volledig adres aan:

COUPON ADRESSEREN:
VOOR AUSTRALIA:
KLM Royal Dutch Airlines
G.P.O. Box 4095
SYDNEY, N.S.W. 2001

VOOR NEW ZEALAND:
KLM Royal Dutch Airlines
P.O. Box 3538
AUCKLAND

KLM KANTOREN:

AUTRALIË:

Sydney 2000 N.S.W.

5 Elizabeth Street,

Tel.: 2336255.

Melbourne 3000 Vic.

80 Collins Street,

Tel.: 6545111

**For reservations and
information (outside
Sydney and Melbourne)
telephone:**

Adelaide : 008-331111

Brisbane : 008-221102

Canberra: 008-122002

Darwin : 008-331111

Hobart : 008-331111

Perth : 008-331111

PAPUA NIEUW-GUINEA

Air Niugini

Port Moresby,

A.N.G. House,
Hunter Street, Papua New
Guinea.

NIEUW-ZEELAND:

Auckland. P.O. Box 3538.

Wellington.

P.O. Box 96, en de kantoren
van Air New Zealand.

**SCHIPHOL
WERKT HARD
AAN DE
TOEKOMST.**

Dit jaar vierde Schiphol het feit dat 65
jaar geleden een KLM machine zijn wielen op
de grasmatten zette en daarmee van het militaire
'vliegkamp' een internationale luchthaven
maakte. Een luchthaven die altijd meer in de
toekomst heeft gekeken dan naar het verleden,
en die dan ook bij het bereiken van de
'pensioengerechtigde leeftijd' de pers verraste
door de aankondiging van een grootscheepse
uitbreiding. Reden te meer om extra aandacht
te besteden aan KLM's vertrouwde thuishaven.
Maar laat ik met een anecdote beginnen.

Aan de top

Een mijnenvegertje van de Royal Navy meert in een haven af naast een gigantisch Amerikaans vliegdek-schip. Een Amerikaanse matroos roept naar beneden: 'how's the world's *second largest* Navy, buddy?' Antwoord van het notedopje beneden: 'We're doing fine, thank you, how about the world's *second best*?' Dat is nou precies het geval met Schiphol: niet de grootste luchthaven ter wereld, maar wel de beste. We zijn zo langzamerhand de tel een beetje kwijt, maar het is meer dan tien keer dat Schiphol uit internationale enquêtes onder reizigers als beste uit de bus is gekomen. Een heel belangrijke factor daarbij is het gemak: als reiziger merk je nauwelijks dat er van alles gebeurt, voor je het weet ben je door de paspoortcontrole en douane heen. Dat is vooral voor de transferpassagier - die ongeveer een derde van de Schiphol bezoekers uitmaakt - plezierig. Je ziet altijd waar je bent, het is altijd duidelijk waar je heen moet, er is altijd ruimte genoeg maar niet zoveel dat je je verloren voelt. Het concept van Schiphol

als 'one terminal airport' is ook een succesformule, die uiteraard bij de komende uitbreidingen wordt gehandhaafd.

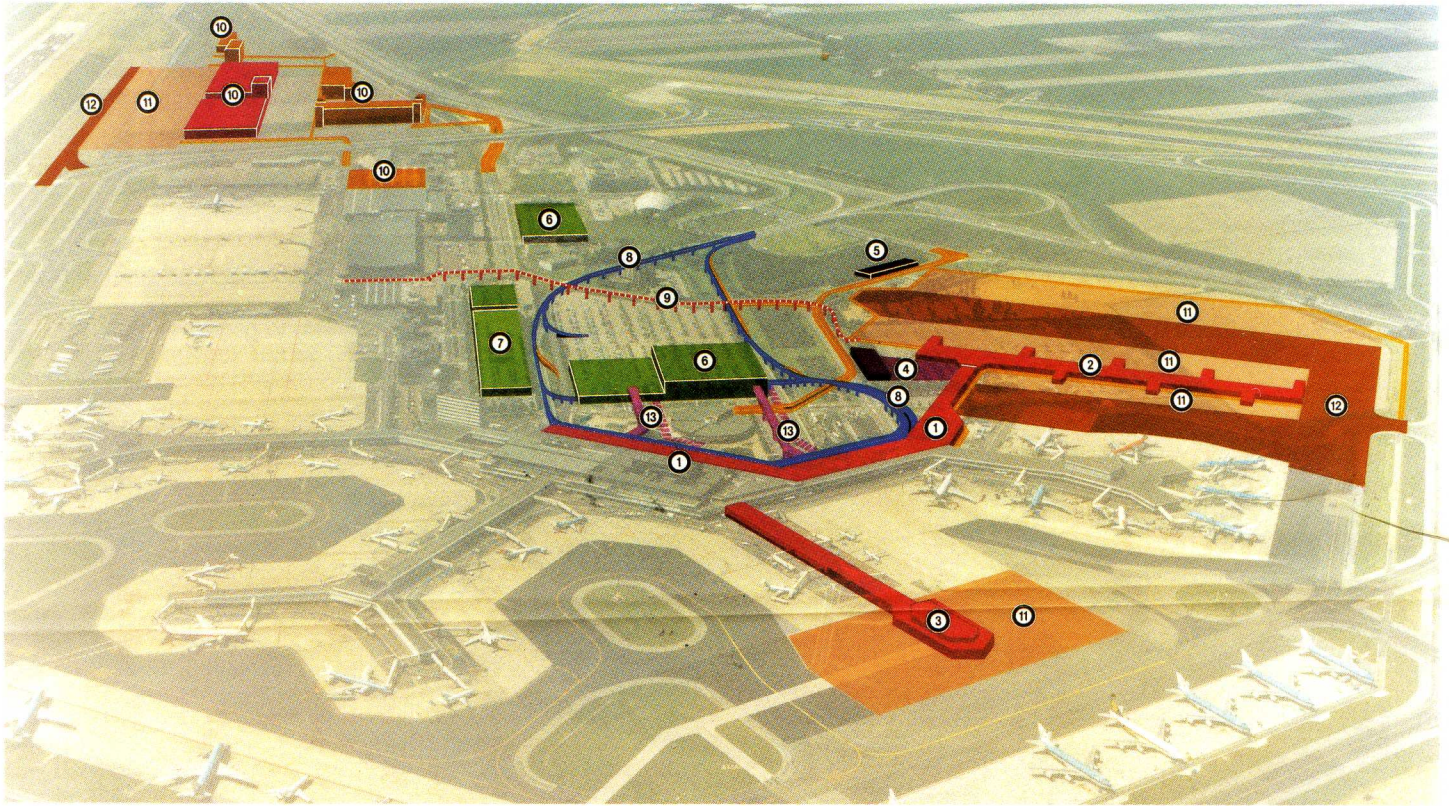
Alle ruimte

Kenmerkend voor de aanpak van de luchthaven is de 'armslag' die steeds wordt aangehouden. Op het ogenblik verwerkt Schiphol per jaar zo'n 140.000 'vliegtuigbewegingen' (starts en landingen). Over tien jaar zullen dat er naar schatting tussen de 170 en 180 duizend kunnen zijn. Maar het banenstelsel dat er nú ligt kan er 300.000 verwerken! Iets dergelijks geldt voor het aantal passagiers. In 1967 werd het 'nieuwe Schiphol' (zoals bijna iedereen zegt) geopend en verwerkte 3 miljoen passagiers. De capaciteit was echter 6 miljoen. Vorig jaar bedroeg het aantal reizigers ongeveer 11 miljoen, en de capaciteit van het huidige complex is 16 tot 18 miljoen. De plannen die nu bekend gemaakt zijn vergroten de capaciteit tot 25 à 30 miljoen, terwijl het verwachte aanbod in 1995 volgens de luchthaven tussen de 16 en 20 miljoen zal liggen. Dat grootschalig den-

ken betekent natuurlijk ook grootschalig investeren. Met de uitbreidingsplannen is een bedrag van 1,4 miljard gemoeid. In dat verband is het goed even te bedenken dat de N.V. Luchthaven Schiphol een normaal zakelijk opererend bedrijf is, en komen geen subsidies aan te pas.

Een paar highlights

De fraaie artist's impression geeft een goed idee van de omvang van de plannen. Bestaande accommodaties worden gerenoveerd en gemoderniseerd, er staan nieuwe vrachtgebouwen op de tekenborden, platformen, wegen, leidingen, verbeterde taxibanen, grotere parkeerterreinen en een parkeergarage. Twee 'highlights' om apart te vermelden zijn de volgende. In het oorspronkelijke plan van de jaren zestig was de mogelijkheid van een tweede stationsgebouw nog wél opgenomen. Nu de voordelen van het one-terminal concept zo duidelijk zijn gebleken is het idee voor een tweede stationsgebouw definitief afgewezen. In plaats daarvan wordt het bestaande ge-

① UITBREIDING STATIONSGEBOUW ② NIEUWE E-PIER ③ NIEUWE C-PIER ④ BUSSTATION ⑤ BENZINESTATIONS ⑥ NIEUWE PARKEERGARAGES ⑦ UITBREIDING PERSONEELSPARKEERGARAGE ⑧ NIEUWE, VERHOOGDE VOORRIJWEG ⑨ 'FLY-OVER' (VOOR VRACHT) ⑩ NIEUWE VRACHTGEBOUWEN ⑪ NIEUWE PLATFORMEN ⑫ NIEUWE TAXIBANEN ⑬ BOVEN- OF ONDERGRONDSE VERBINDINGSGANGEN (TUSSEN BEZOEKERSPARKEERGARAGE EN STATIONSGEBOUW)

bouw in westelijke en noordelijke richting verlengd. Bovendien komt er een nieuwe vijfde pier (E) bij, berekend op de grote vliegtuigen. De tweede grote ingreep: de bestaande C-pier wordt vervangen door een nieuwe. Hij is op dit moment 150 meter lang en 18 meter breed, maar er komt een nieuwe bagagekelder onder die al 240 meter lang is en 60 meter breed! In die kelder komt een nieuw geautomatiseerd afhandelings-systeem voor bagage, en de nieuwe C-pier wordt aan de grotere afmetingen aangepast.

Toekomstverwachtingen

Zoals uit de aanpak wel blijkt: Schiphol heeft positieve toekomstverwachtingen. Het vervoer door de lucht vertoont een goede ontwikkeling en 1984 was een recordjaar. Zo'n 15 jaar geleden dacht de overheid aan een tweede luchthaven - die dan in de nog niet ingepolderde Markerwaard zou komen - en het is wel goed eens na te gaan hoe dat nu zit. De zogenaamde 'eindcapaciteit' van Schiphol ligt tussen de 35 en 40 miljoen passagiers per jaar en dat wordt in deze eeuw zeker niet bereikt - zo ooit. Tenzij de olie een dubbeltje per barrel zou gaan kosten is een tweede nationale luchthaven overbodig. Wel zou het mogelijk zijn de regionale luchthavens als Maastricht, Eelde en dergelijke, die een

goed potentieel voor ontwikkeling bieden, meer in te schakelen. Een tweede factor die de luchthavendirectie zo actief bezighoudt is de internationale concurrentie. Gezien de korte afstanden in West-Europa concurreert Schiphol direct met luchthavens in Engeland, Duitsland en Frankrijk, en die zitten ook niet stil. Om de passagier die een keus heeft naar zich toe te halen is de kwaliteit van het product Schiphol doorslaggevend. En wat het bedrijf van de luchthaven zo boeiend maakt: de wijze waarop die kwaliteit tot stand komt. De luchthaven Schiphol functioneert alleen maar goed door het werk van de mensen. Vijftienhonderd daarvan zijn in dienst van de luchthaven: aan de informatiebalies, bij de luchthavenpolitie, de brandweer en de groep beplantingen om maar een paar voorbeelden te geven. De douane, paspoortcontrole, bagage en afhandeling van vracht en passagiers vallen niet onder de luchthaven, maar onder de overheid en een aantal verschillende bedrijven zoals KLM, expediteurs en bijvoorbeeld ook de firma's die de tax-free shops hebben gepacht. Tussen al die partijen vond al lang overleg plaats, maar met ingang van dit jaar gaat een speciale kwaliteitsgroep zich bezighouden met alles dat met het 'product Schiphol' te maken heeft. Zo worden bijvoorbeeld alle facetten van de afhan-

deling bekeken.

Veel extra's

Omdat u bij aankomst op Schiphol meestal niet zal doorgaan met een volgende vlucht, kent u vast een aantal extra's niet die juist voor de transferpassagier zo aantrekkelijk zijn. Als een van de weinige luchthavens ter wereld bezit Schiphol in het gebouw zelf een hotelaccommodatie. tegen een redelijke prijs kun je daar voor een dag of een nacht een kamer huren. Elders in het gebouw zijn douches voor mensen die zich na een lange vlucht even willen opfrissen. Voor de kleintjes is er een nursery met badjes, en natuurlijk verzorgt de KLM de services in de Junior Jet Lounge en de Van Gogh Lounge. De tax-free shops scoren bij elke enquête heel hoog, maar wist u dat er ook een kapper op de luchthaven te vinden is? En tot slot een recent initiatief dat prima aanslaat: voor transfer passagiers die langer dan 4 uur op een aansluitende vlucht moeten wachten zijn in samenwerking met o.m. de KLM Minitours georganiseerd, die de reiziger aangenaam bezighouden in de tijd dat hij anders zou zitten wachten. Schiphol: de luchthaven met de wat vreemde naam voor een buitenlander die zo'n tien keer tot de beste ter wereld werd verkozen. Volgens mij maken ze een goede kans op nog eens tien keer!

DE HISTORIE VAN HET HAAGSE HOPJE

Dank u, Baron Hop

Over het goede werk, dat Baron Hendrik Hop in zijn functie van Nederlands ambassadeur in Brussel ongetwijfeld heeft verricht, wordt al eeuwenlang met geen woord meer gerept. Toch is de naam van de baron onsterfelijk en nog dagelijks in gebruik. Het 'Haagsche Hopje' hebben we aan hem en aan Theodorus van Haaren, zijn benedenbuurman, tevens 'Confiseur, Pâtissier et Glacier', te danken.

Nadat de Baron de diplomatieke dienst had verlaten, betrok hij de beide bovenste verdiepingen van het fraaie pand Lange Voorhout 92 (still going strong!). Daar trof hem een zware slag: zijn arts verbood hem het nuttigen van koffie. Als we weten dat de Baron zelfs een koffiebrander bezat waarmee hij zijn bonen naar eigen smaak liet roosteren, is het duidelijk hoe de connoisseur zijn geliefde kopje koffie gemist moet hebben.

Indachtig de listen uit zijn vroegere beroep, vond hij een uitweg. Plechtig verklarend dat hij geen koffie meer *dronk*, genoot hij wel degelijk van door suikerbakker Van Haaren op zijn instigatie gemaakte koffiebonbons: room, speciaal gebrande koffie en suiker, ingekookt tot een stijve massa, uitgevloeid, opgestijfd en in blokjes verdeeld.

Volgens de overleveringen liet

de Baron altijd zo'n koffiebonbon op de tong smelten tijdens zijn wandeling rond de stad, waarover hij precies een uur deed... een record dat nooit meer geëvenaard zal worden. Behalve vindingrijk was 'Hopje' (zoals intimi hem noemden) ook genereus. Van de hoeveelheden bruine balletjes die hij bestelde, werd gul uitgedeeld aan vrienden en kennissen. Na de dood van de Baron in 1808 bleven deze de lekkernij niet alleen bij Van Haaren en diens schoonzoon Pieter Nieuwerkerk bestellen, zij lieten ook de naam van hun adellijke vriend voortleven door de koffiesnoepjes 'hopjes' te noemen. Nog lange tijd zetten Pieter Nieuwerkerks nakomelingen het bedrijf aan de Lange Voorhout voort totdat rond 1875 de familie Rademaker op het toneel verschijnt en de zaak overneemt. Tientallen jaren worden er in Den Haag nog vredig hopjes geproduceerd maar in ± 1920 gooide een daverende familieru-

roet in het snoepgoed: broer Frank gaat in Rotterdam voor zichzelf beginnen, broer Willem zet de zaak in Den Haag voort.

Dank u, Frank en Willem

Het is natuurlijk jammer, dat de Rademakers het niet met elkaar konden vinden, maar voor de liefhebbers van Haagsche hopjes is het een voordeel. Tot op de dag van vandaag zijn er namelijk nog steeds twee soorten hopjes, die van Frank en die van Willem (onder de naam 's Rademaker). Ze zijn allebei erg lekker maar verschillen duidelijk van smaak. Een kleine enquête in mijn omgeving bracht aan het licht, dat iedereen een uitgesproken voorkeur heeft voor de ene of voor de andere soort. Probeer ze dus beide wanneer u in Nederland bent, en bepaal in zaliger nagedachtenis van de Baron uw persoonlijke keuze...

Dank u, heren fabrikanten

Toen ik op zoek ging naar de geschiedenis van het Haagsche Hopje en uitermate naïef in de Haagse telefoon-gids zocht naar de firma Rademaker, kon ik niet vermoeden dat ik eerst verschillende Kamers van Koophandel en de halve Nederlandse zoetwarenwereld moest raadplegen om aan gegevens te komen. Het verhaal dat nu voor u ligt, kwam tot stand door de vriendelijke medewerking van de Van Nelle Zoetwaren Groep B.V. te Haarlem, van Cosmo

EXOTISCHE STROMINGEN IN DE HOLLANDSE KEUKEN

In Holland zijn al eeuwenlang 'vreemde' geuren en smaken waar te nemen. Maar aan de ge- vestigde invloeden uit Frankrijk, Indonesië en China, werden er de laatste jaren zeer vele toegevoegd. Joegoslavische, Spaanse en Italiaanse restaurants zijn al helemaal ingeburgerd, zelfs eethuisjes waar Mexicaans, Turks, Thais, Grieks, Japans of Indiaas gekookt wordt, zijn nauwelijks meer bijzonder. Ook in huiselijke kring wagen we ons wel eens aan het bereiden van exotische gerechten. In de grotere steden is bij de groenteman naast de spruitjes en de bloemkool allerlei interessants te koop: courgettes (een komkommerachtige groente), kouseband (een op sperziebonen lijkende boon, maar dan veel langer, dunner en rond), kumquat (een heel klein sinaasappeltje), granaatappels, kiwi's, avocado's, you name it, we have it... Op de dag- en weekmarkten staan Turken met druipende zoetigheid, Vietnamezen met in bladerdeeg gewikkelde vleesjes en Surinamers met worstjes die zoet lijken maar bij het doorslikken uitslaande brand veroorzaken! Uit een kookboekje, dat in samenwerking met Nederlandse vrouwen gemaakt werd door hier wonende Turkse, Marokkaanse en Surinaamse huismoeders, nam ik een paar recepten voor u over. De ingrediënten zullen weinig problemen opleveren, de uitspraak des te meer...

HAVUÇ VE PORTAKAL SUYU

(a salad from Morocco)

- 500 g carrots
- 2 oranges
- tsp cinnamon
- a little sugar

Grate the carrots (using the finer section of your grater) and squeeze the oranges. Mix lightly with the other ingredients and serve at once. Goes equally well with a hot meal as with sandwiches.

DÖNER

(a Turkish meat-dish)

- 1 lb mutton
- 250 g mutton fat
- 1 tbsp hot curry
- salt

Cut up meat and fat very finely. Add curry and salt and fry over a low heat for about an hour. Serve with bread and garlic sauce (which can be made by mixing 3 tbsp mayonnaise, some parsley, a crushed clove of garlic and 3 tbsp water).

DANA KIYMASIYLA KÖFTE

(Moroccan meatballs)

- 500 g ground veal
- 1 small onion
- some parsley
- 3 peeled tomatoes (fresh or tinned)
- 2 crushed cloves of garlic
- 1 level tbsp tomato purée
- seasoning (here the Moroccans use

lavish amounts of black pepper, powdered paprika and saffron)

- salt
- oil for frying

Fry the chopped onions in some oil. Cut up and drain tomatoes and add to the meat together with fried onions and other ingredients. Form into small balls (about the size of a walnut) and fry them in the oil until brown. Add a little water and simmer for 10 minutes. Serve with bread or rice and a salad.

HINDISTAN CEVIZLI PASTA

(Moroccan coconut biscuits)

- 500 g flour
- 15 g baking powder
- 125 g sugar
- some essence of vanilla or vanilla-flavoured sugar
- 4 small eggs (or 3 big ones)
- 1 cup oil (we take 'sla-olie' but any neutrally tasting oil can be used)
- apricot-jam
- dried coconut

for decoration

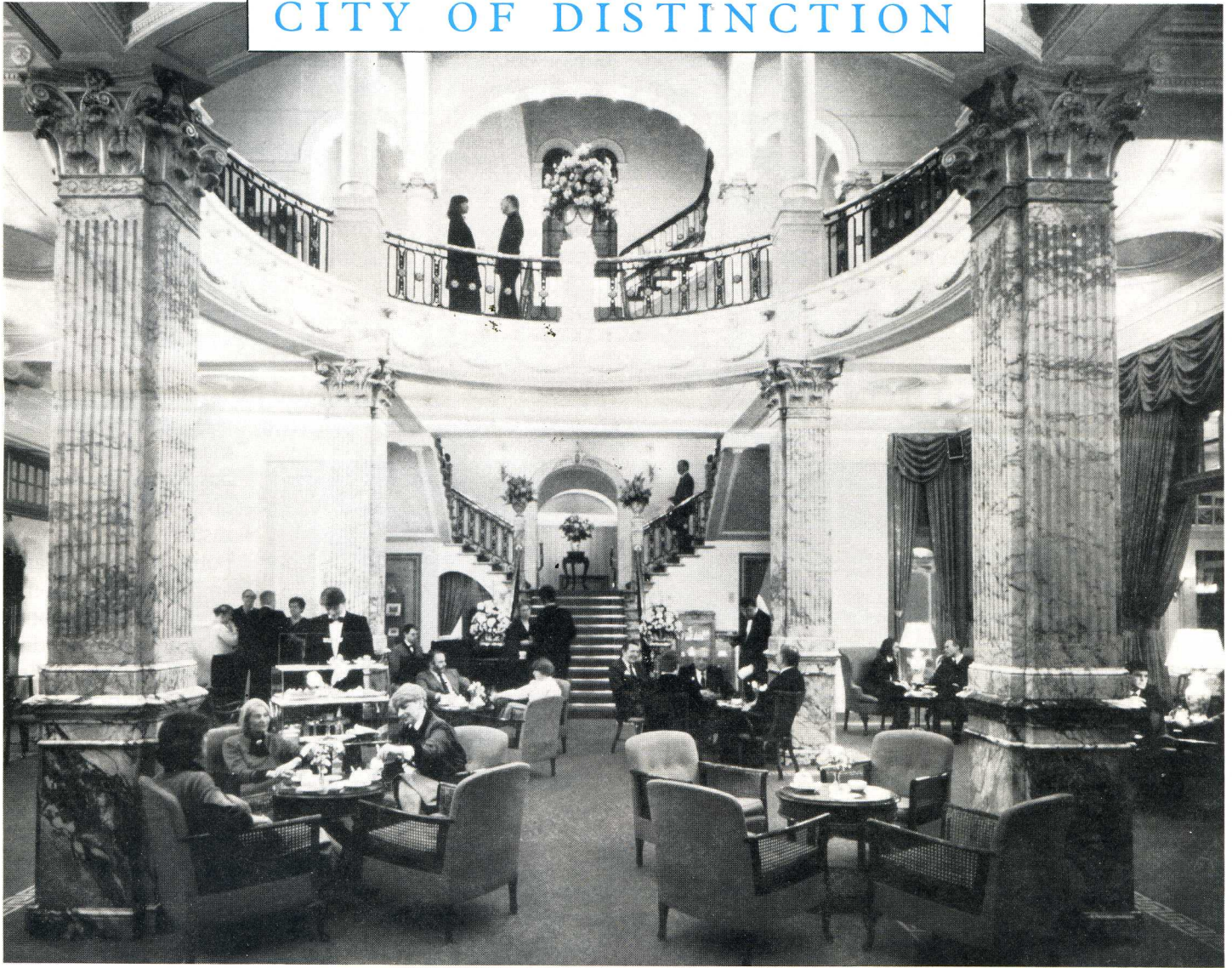
Sieve flour and baking powder together. Beat eggs with sugar and mix thoroughly with flour. Add vanilla and oil. Form into small bulging, round biscuits and bake in the centre of a moderate pre-heated oven for about 20-25 minutes. Cool on a wire tray. Dilute jam with a little water, sandwich two biscuits together with some jam. Then cover the twin-biscuits with jam and roll through coconut.

Food International in Berkel-Roderijs die de hopjes van Frank Rademaker o.a. naar Australië exporteert, en last but not least, van de heer A. Rademaker van de firma Chocotex, kleinzoon van één der heethoofdige broers.

THE HAGUE

CITY OF DISTINCTION

THE REFINED SETTING OF THE DES INDES LOUNGE

The Dutch cities that began their development in the Middle Ages derived their importance from one of two assets: they either had a good harbour (Amsterdam, Enkhuizen, Kampen and the like), or they were a traffic centre like Utrecht, Den Bosch or Maastricht.

There is one important exception: The Hague neither had a harbour, nor was it situated on a major route for trade or pilgrimage. And yet it became a centre of governmental power and continues to be so in our time. Somehow, despite the bustle and pressures of the 20th century, The Hague has

kept its identity. Without lacking in vitality, the city does not seem to hurry. And without being aloof it has an unmistakable atmosphere of distinction.

That, in a nutshell, is the impression of a two days' reconnaissance of 's Gravenhage, to use the proper name. A reconnaissance of well-known places I had somehow never visited yet, and lesser-known nooks and corners remembered from earlier visits. The nett result of the trip is the conclusion that The Hague should be on top of your list if you're in Holland!

The count's playground

In the 13th century, modern nations did not yet exist. France, Germany and the Netherlands were a rather chaotic collection of fiefs and principalities ruled for better or for worse by counts, dukes or downright robber barons. One area, called Holland (now forming a fraction of the Netherlands) was ruled by counts. In that era hunting formed the main (and probably only) recreation for the nobility. Therefore count Willem II of Holland had a hunting lodge constructed at a site appropriately called 'the count's forest' - which is what 's Gravenhage means. Ditches were dug to keep out uninvited visitors, and naturally the frequent visits by the court attracted all kinds of tradesmen and their families. Willem's son was called Floris V, and he was a man of many good ideas. Some were simply too good: he was a very early democrat ('der keeren god' - god of the commoners) and was summarily dealt with by the nobility for it. However, during his reign he also added to his father's palace, and one of the additions is called the Ridderzaal (Knights' Hall). What had started as a count's playground became a centre of government in Holland, and subsequently - when Holland joined the Republic of the Netherlands - in the country as a whole.

A view of power

Here, in the heart of the city, you can visit some of the buildings constructed from the 13th century onwards. The Ridderzaal has a magnificent roof structure, an

exact replica of the original and much better than the cast iron monstrosity of the 19th century. The hall is not only the setting for the annual opening of parliament - Prinsjesdag with its traditional splendour of horses, uniforms and of course the Golden Coach - but is also used for important receptions.

You can also see the modern way in which the power of government is at work by visiting the Eerste or Tweede Kamer sessions - roughly the equivalents of Senate and Congress in the U.S.A. The 'Tweede' tends to have more lively discussion, the 'Eerste' has a much more decorous setting in a magnificent hall.

A different view of power:

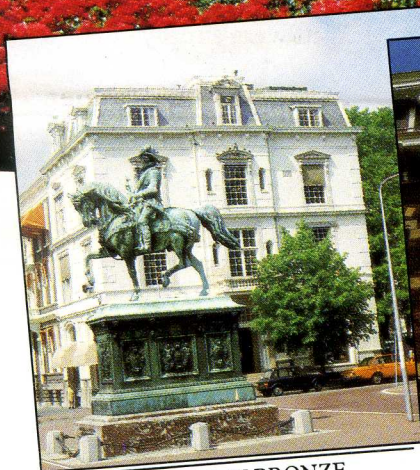
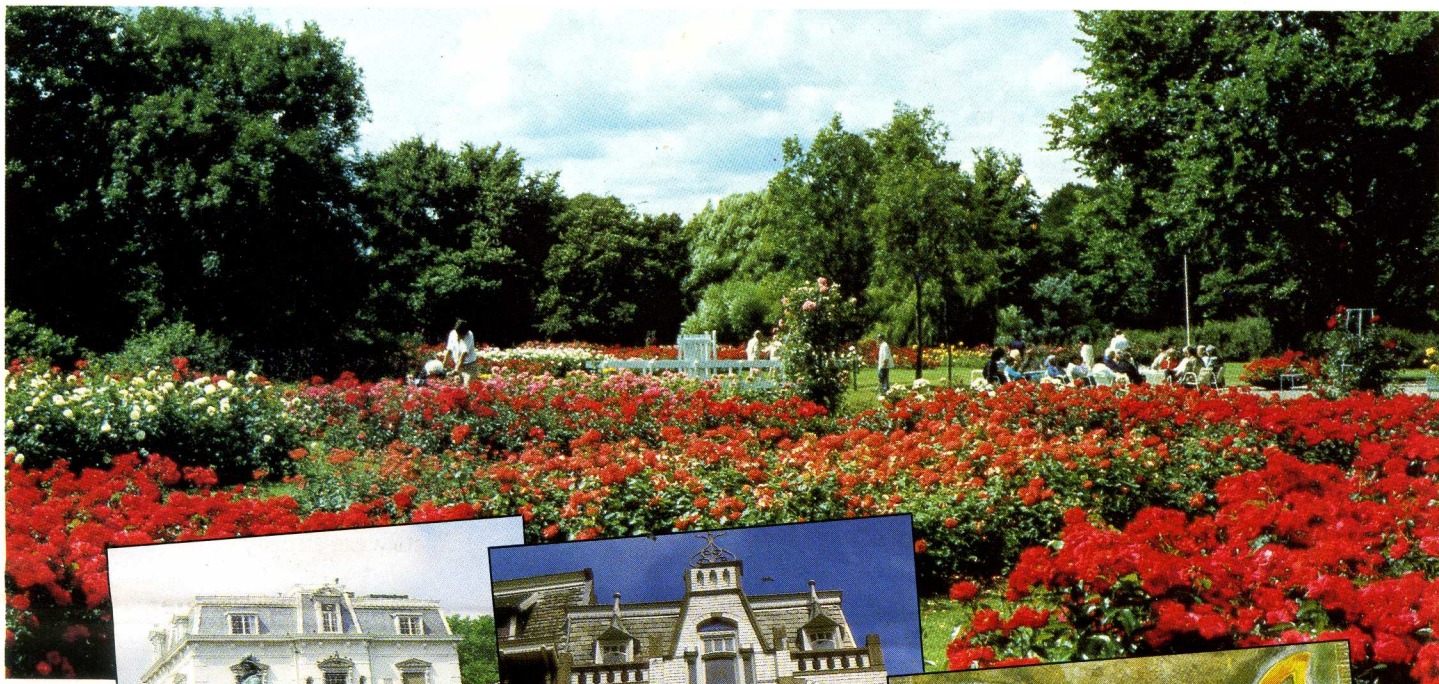
DES INDES' DISTINGUISHED EXTERIOR

the Gevangenpoort. Originally it was the entrance to the count's palace, later on it became a prison. Near the Gevangenpoort some unhappy events took place. Look for the traces of the murder of Aleid van Poelgeest, and what the excellent self-guided tour leaflet ('Den Haag Antiekstad', available from the Tourist Information Service VVV The Hague) does not tell you: her 'friend' (actually plain lover) Albrecht took a terrible revenge! Here also, three important statesmen died: Johan van Oldenbarnevelt was executed, Johan and Cornelis de Witt were simply lynched.

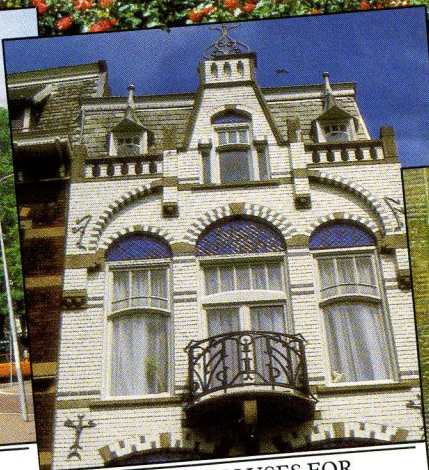
Symbol of Jurisprudence

But enough of this vehemence, The Hague has been an orderly city for most of its history. A city of politicians and ambassadors doing their best to smoothe over international differences. But sometimes politicians are unable to find a solution to very complex international conflicts. In that case there are two ways out: a barbarian way called war, and a civilized one called Law. An international court of justice to settle disputes was perhaps the best brainwave the last Czar of Russia - Nicholas II, not otherwise noted for his intellectual powers - ever had. Two such courts of justice exist, and both are found in The Hague. The 'Vredespaleis' or Peace Palace is an absolute must in my opinion.

It is definitely not a 'tourist attraction' in the usual sense, because it is a stately symbol of

ONE OF THE MANY BRONZE
STATUES IN THE HAGUE

ART NOUVEAU HOUSES FOR
THE CONNOISSEUR

THE MOST BEAUTIFUL LETTER BOX IN
THE WORLD?

Law in its most solemn form. Actually it is somewhat surprising the public is allowed to look at the inside - a thing not normally done by courts of justice. So, if you want to see a truly unique example of Art Nouveau interior decoration this is a tour not to be missed.

Donated by the American multimillionaire Andrew Carnegie and decorated with gifts from many countries, the palace contains some excellent examples of Dutch craftsmanship: furniture and ceilings by Pander and ceramics by Rozenburg and De Porceleyne Fles - leading firms in the art.

Symbol of hospitality

For over a century, the Hôtel des Indes has been a symbol of hospitality. Situated on one of the most pleasant squares of the city, it still observes the standards of elegance of the beginning of the century. Porter, bellboys, breakfast that is served instead of the usual help yourself cafeteria system, those are

the things one really expects from a top class hotel.

By special courtesy of the management we had a look at the beautiful dining rooms named after famous personalities who stayed there: the Queen Emma room, Paul Kruger room and . . . Mata Hari room. The building was originally a private residence of Baron van Brienens, whose initials can still be seen in the building, and this helps to explain the intimate atmosphere. The lounge is a most elegant setting for talks over a cup of coffee and if you think about dinner to celebrate a family reunion, des Indes is the venue to do it in the grand style. And what better end to your exploration of The Hague than an apéritif in Baron van Brienens's bar with dinner afterwards?

City of parks

Parks are an essential element of The Hague. Some, like Marlot, Clingendael or Zorgvliet, owe their existence to the mansions of the rich who

chose these lovely spots near the city for their residences. Others, like the Zuiderpark, Westbroekpark or Madestein, were created more recently with the express purpose of bringing nature closer to the city. Especially Madestein is a nature lover's paradise: a single park shows all natural environments of the area called Holland! Excellent brochures on The Hague's parks have been prepared by the municipal offices and are available from the VVV too.

One park that has become internationally famous is the Westbroekpark. As far as I know, it is the only park in the country that has no footpaths: in contrast to what is usual, the public is invited to walk on the grass! The landscaping is beautiful and a variety of statues makes the park extra attractive. But Westbroekpark owes its reputation first of all to its collection of some 20,000 roses in 300 different varieties! What makes them so special is that they are entries in a competition: new varie-

POMP AND CIRCUMSTANCE: THE GOLDEN COACH

ties are examined and judged for two years before they are put on the market. Once offered for sale, they are tested for 3 years. There are various categories depending on the intended use, e.g. in public parks, or in private gardens. Certificates give the buyer assurance of quality.

Finally, the varieties that have received a certificate compete over a period of 5 years at most for the highest award: The Golden Rose. This is an annual event of major international importance and remember: all this is just to protect the consumer against disappointments when he buys roses!

A treat for your eyes

Above all, The Hague is a city to discover on foot because it is a treat for your eyes. Take the Plein 1813, for instance, with its lovely chestnuts. Beautiful white mansions can be just seen through the foliage. Don't just gaze at the monument, but find out what it commemorates and how long it took the Dutch to decide and commemorate that . . . Can you find the architectural bits of patriotism high up on the corners of certain houses? Or stroll through the

'Archipelbuurt', the quarter around the Banka Plein, for a whiff of 19th century nostalgia. And if you stroll

along the Smidswater say 'hello' for me to the most beautiful Art Nouveau letterbox I've ever seen!

And I've said nothing about the museum scene yet. Of course the Mauritshuis needs no further recommendation, and of course you knew that the Museum Mesdag and Panorama Mesdag are two quite different institutions altogether . . . But much remains to be rediscovered for yourself. Everybody knows about van Gogh or Rembrandt, but the painters of the Haagsche School may be quite new to you. And next time you visit the Gemeentemuseum, leave its famous collection of musical instruments and Mondriaan paintings for the end and start your visit by looking for the Deysselhof room and the Weissenbruch paintings!

In two days, we lost about an inch in height just by walking through The Hague. And we feel we've just scratched the surface of this city of distinction . . .

An excellent way to get acquainted with The Hague is the Royal Tour organised by the VVV. This tour takes you along all palaces and buildings associated with the House of Orange. Coaches depart daily except Sundays from the VVV near the Central Station in The Hague.

NOSTALGIA IN THE 'GALERIJ' SHOPPING ARCADE

DAGJE MARKEN

Stelt u zich voor: u rijdt op een
vrij smalle, bochtige weg, links
een tevreden klotsend meer
waarin de pastelblauwe hemel
zich weerspiegelt, rechts intens
groene weilanden, doorspekt
met paardenbloemen, stralend
als kleine zonnetjes.

Een zwaan doet voorzichtig
zijn morgenrondje terwijl
buurman reiger mediteert
tussen fluitekruid en
boterblommen.

Waar kan dit anders zijn dan
in Holland?

Marken op wasdag

Het doel van de reis is Marken en sinds 25 jaar hoeven we niet meer van een voertuig in een vaartuig om er te komen. In de buurt van de haven beheersen de toeristen het straatbeeld nog maar zodra je over een wit bruggetje of door een nauw steegje richting Rozenwerf of richting Kerkbuurt verdwijnt, laat je de commercie en de grote gezelschappen achter je. Het wasgoed wappert vlijtig tussen de groen/witte huisjes zoals dat op een maandagmorgen betaamt en je kunt hier rustig en vertederd kijken naar de stijfgeplooid bonte gordijntjes voor de onderramen (de bovenste helft heeft een wit gordijn met kant), naar het koperen of porceleinen kleingood tussen de kamerplantjes, naar de duivenhokken, bijna net zo mooi als de huisjes zelf en naar een enkele vrouw in dracht, die door haar zelfgemaakte uitrusting afsteekt bij de spijkerbroekenbrigade...

Het naadje van de kous

Wilt u over geschiedenis, wooncultuur en kleding meer weten, loop dan binnen bij het gezelligste museum van Nederland, dat misschien ook wel het kleinste is. U wordt verwelkomd door twee Marker dames, de een breit

aan een zwarte kous, de ander naait band aan een popperokje. Vraag gerust hoe hun ingewikkelde, vijfdelige mutsjes nou in elkaar zitten, waarmee het bonte middeltje geborduurd is en wat ze in de 'dunne tijd' na Hemelvaartsdag en in de 'dikke tijd' na Sint Maarten dragen.

Mijn oog viel al gauw op het leuke band dat tussen de boekjes en de kaarten op de toonbank lag. Dat bleek 'koor' te heten, effen en 'rubbetjeskoor' (met ribbeltjes) dat o.a. gebruikt wordt om rokken en mouwen mee

EEN RIJGLIJF VOOR PINKSTERBAS ('BAS' = MOOI)

af te zetten (zie de witte bruid in Vogelvlucht 1984-4). Dankzij de inzet van de vrouwenverenigingen en de burgemeester wordt dit koor weer gemaakt en is nu per meter in het museum te koop. Nog een leuk nieuwtje: er is weer iemand begonnen met het maken van 'akertjes' (zie Vogelvlucht 1985-2). Op verzoek verstrekt men u naam en adres van de Marker dame die dit priegelwerkje weer in de vingers heeft.

De rookhuisjes

Eindelijk is het dan zover

dat ik de 'rookhuisjes' (voormalige vissershuisjes waarin de rook van het open vuur door een gat in het dak naar buiten verdween) met alles wat erop en eraan zit, nader ga bekijken. Een pronkbed met geborduurd kussens en lopers, een beschilderde kast, bordjes en prenten aan de wanden, stapels spanen dozen met kleedjes ertussen, scheepsmodellen, houtsnijwerk, sieraden, figuren van kinderen en volwassenen in klederdracht, je verbaast je erover wat er allemaal in zo'n beperkte ruimte te zien is. En wat er niet staat, wordt getoond in een boeiende dia-presentatie.

Pluim op de hoed

Graag zou ik een pluim op de hoed (muts in vele gevallen) willen steken van de organisatoren en dagelijkse medewerkers, allen vrijwilligers, die dit mini-museum enkele jaren geleden oprichtten en nu dagelijks bemannen. Elke ochtend vanaf 10 uur en elke middag tot half vijf (zondags van 12 tot 4) zijn er twee mannen of vrouwen die vanaf Pasen tot 1 november wekelijks een halve dag de bezoekers ontvangen en de f 1,50 toegang innen. Maar ook in de wintermaanden zitten ze niet stil. Elk jaar wordt de opstelling gewijzigd en rond een wisselend thema (vorig jaar 'Huwelijk', nu 'De vier jaargetijden') toont men steeds andere kostuums.

Gaat dat zien, maar vooral niet allemaal tegelijk want dan zouden de gewitwaterde wanden van Kerkbuurt 44-47 al gauw bol staan!

SCHILDERS IN NEDERLAND

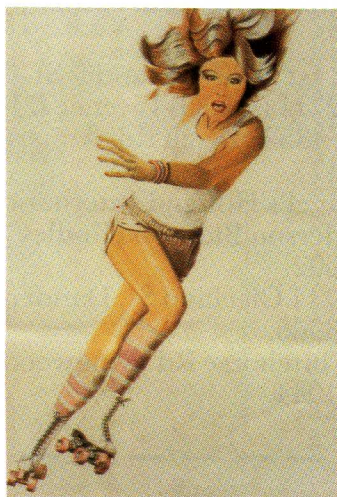
Wieldoppen en wilde meiden: Piet van Otterloo

Tijdens een bezoek aan één van de leidende 'high technology' bedrijven in Nederland kwam ik in contact met de ruimtevaartspecialist Piet van Otterloo. Door een samenloop van omstandigheden vond dat gesprek bij hem thuis plaats, en bijna direct viel mijn oog op een aantal bijzondere prenten aan de muur: beslist 'wilde' meiden en technische zaken - soms een combinatie van die twee - weergegeven met een drang naar perfectie.

Op zoek naar de stof

U begrijpt het al: dat was eigen werk, en wel van een zodanig niveau dat ik daar op terugkom. Nederland is nu eenmaal een land van schilders, en niet alleen van professionals! Van Otterloo begint echter meteen met te ontkennen dat hij een 'kunstenaar' is - wat dat dan ook zijn mag. 'Uit de ruimtevaart leer je veel, en misschien wel in de eerste plaats dat je niet al te veel pretenties moet hebben. Ik pretendeer dan ook helemaal niet Kunst te maken, 'illustreeren' is een beter woord. Hoe het begonnen is? Natuurlijk had ik allang interesse voor tekenen en schilderen, maar dat is een zo veelomvattend gebied dat ik dat als amateur nooit kan beheersen. Nu ben ik weliswaar ruimtevaartdeskundige, maar binnen het Philipsconcern heb ik een nogal gevarieerde carrière gehad. Zo was ik niet alleen betrokken bij de lancering van twee wetenschappelijke satellieten, maar ook bij de 'lancering' van een computerkeuken - een soort droomkeuken van de 21e eeuw. Daardoor kwam ik in contact met ontwerpers van wereldnaam, en die beheersen een onderdeel van het schilderen tot in de perfectie: stofweergave.'

Het is verschrikkelijk moeilijk een metalen voorwerp zó weer te geven dat het inderdaad van metaal lijkt en niet van carton. Een gouden munt in een schilderij lijkt al gauw op een klodder

gemorst ei... Behalve metalen objecten en glas zijn ook de menselijke huid, haar, stoffen als fluweel of een angoratrui zaken die hoge eisen aan de stofweergave stellen. En dát zijn nu juist de dingen die Piet van Otterloo intensief bezighouden.

Meer dan techniek

Maar er zit wel degelijk iets meer in het eindproduct dan gave techniek. Van Otterloo stelt wel in alle bescheidenheid dat 'stofweergave tenmin-

ste een overzichtelijk terrein is dat je als amateur kunt leren beheersen', maar daarmee heb je nog geen schilderij. Een belangrijk element in van Otterloo's werk is nieuwsgierigheid. Zoals hij zelf zegt: 'je weet voordat je probeert iets weer te geven meestal absoluut niet hoe het in elkaar zit.' Dat is de reden waarom hij plaatjes van flesjes parfum uitknipt en met meer dan gewone interesse naar vrachtauto's kijkt: 'de wielen van vrachtauto's variëren per land. Franse vrachtwagens hebben heel andere dan Duitse of Amerikaanse. Dat zou iets zijn om een overzicht per land van te maken'. En een tweede element dat aanwezig is, zou je het beste als humor of speelsheid kunnen omschrijven. Vaak schiet je spontaan in de lach vanwege de gekke ideeën die best in een film als *The Great Gatsby* zouden passen: een juffrouw in peperdure spullen die vanaf een water-

vliegtuig door de zee komt plonzen of een favoriet idee dat Piet al een tijd bezighoudt: 'een superluxe diner in een Zeppelin die boven Siberië vliegt.' Ideeën genoeg: 'er is elke maand wel iets dat ik wil doen, maar ik doe het tweemaal per jaar.' Geen wonder dat de productie beperkt is: gemiddeld komen er 5 werken per jaar uit de studio in de tuin. Als technicus kan van Otterloo nog een scherper specificatie geven: 'ongeveer een vierkante centimeter per minuut.'

En tot slot moeten we nog even bij de 'wilde meiden' in de titel terugkomen. Wie ooit

een essay over 'de vrouw in het werk van van Otterloo' zou schrijven, móet wel tot de conclusie komen dat ze van buiten vreselijk fraai, maar van binnen vreselijk leeg zijn.

Mooi maar dom dus. Van Otterloo: 'er zijn dan altijd mensen die vragen 'wíl je dat dan graag?' maar dat is natuurlijk helemaal niet zo. Ik vind het gewoon leuk om 'pitspoezen' en dergelijke te schilderen - en die zijn nou eenmaal van dat type.'

HOLLAND GATEWAY

Your Holland Gateway Promotions Office has great pleasure in announcing ...

GROUP DEPARTURES TO AMSTERDAM IN 1986, WITH SAVINGS OF UP TO \$500.00!

Yes, our enormously successful 1985 group program, which has enabled thousands to travel to Holland this year at an affordable fare, will be on again next year, featuring the same low 1985 prices!

You can plan your departure date now, right up to Christmas 1986 and, provided you also act now, pay only the 1985 price. What a way to avoid those annoying increases to air fares and beat the government's proposed tax on international air travel!

And don't forget, if you would like to spend this Christmas in Holland, we still have regular departures right up until the end of 1985, with a few seats remaining on each date.

All departures feature direct travel to Amsterdam with KLM by s-t-r-e-t-c-h-e-d upper deck Boeing 747 jumbo jet and you have up to one year to complete the return journey on the KLM flight of your choice.

Return domestic air fares between Adelaide/Melbourne and Brisbane/Sydney are included in all our special group fares, plus special rebates are available for children under 12 years of age.

For reservations and further information contact your local Holland Gateway Promotions office:

NSW – Wim Drayer	Tip Top Travel, 1st fl, 82 Alexander St. Crows Nest 2065. Phone (02) 438 2711 (TARB Licence B 1481)
QLD – Tom Schoon	Coronet Travel, 435 Ipswich Rd, Annerley 4103. Phone (07) 48 0477.
S.A. – Sieny Grothauzen	Dependable Travel's Holland International S.A., 3rd fl Miller Anderson Bldg. 16 Hindley St. Adelaide 5000. Phone (08) 51 4002.
VIC. – Bob van Angeren	Angeren Travel, 11 Cleeland St. Dandenong 3175. Phone (03) 791 3966
VIC. – Case Muskens	MB Travel, 8 Whitehorse Rd. Ringwood 3134. Phone (03) 879 4044.

Name: _____

Address: _____

City: _____

Postcode: _____ Phone: _____

Preferred departure date: _____

Please forward this coupon to the Holland Gateway Promotions office in your State.

WY PROMOTIONS

1985/1986 GROUP FARES TO AMSTERDAM SAVE UP TO \$500

The following fares require participants to depart as a group but return individually.
Only the services of KLM Royal Dutch Airlines can be used.

Group departures on Fridays	Official Fare	Our Low Group Fare	Your Saving
27 SEPTEMBER 85	\$2136	\$1636	\$500
18 OCTOBER 85	\$1921	\$1581	\$340
15 NOVEMBER 85	\$1921	\$1581	\$340
22 NOVEMBER 85	\$1921	\$1581	\$340
29 NOVEMBER 85	\$1921	\$1581	\$340
06 DECEMBER 85	\$2028	\$1668	\$360
13 DECEMBER 85	\$2136	\$1736	\$400
20 DECEMBER 85	\$2136	\$1736	\$400
27 DECEMBER 85	\$2028	\$1668	\$360
10 JANUARY 86	\$1921	\$1581	\$340
31 JANUARY 86	\$1921	\$1581	\$340
28 FEBRUARY 86	\$1921	\$1581	\$340
14 MARCH 86	\$2028	\$1668	\$360
28 MARCH 86	\$2028	\$1668	\$360
11 APRIL 86	\$2136	\$1736	\$400
25 APRIL 86	\$2136	\$1736	\$400
16 MAY 86	\$2243	\$1823	\$420
30 MAY 86	\$2243	\$1823	\$420
13 JUNE 86	\$2243	\$1823	\$420
27 JUNE 86	\$2243	\$1823	\$420
11 JULY 86	\$2243	\$1823	\$420
25 JULY 86	\$2243	\$1823	\$420
08 AUGUST 86	\$2243	\$1823	\$420
22 AUGUST 86	\$2243	\$1823	\$420
05 SEPTEMBER 86	\$2136	\$1736	\$400
19 SEPTEMBER 86	\$2136	\$1636	\$500
03 OCTOBER 86	\$1921	\$1581	\$340
17 OCTOBER 86	\$1921	\$1581	\$340
31 OCTOBER 86	\$1921	\$1581	\$340
14 NOVEMBER 86	\$1921	\$1581	\$340
28 NOVEMBER 86	\$1921	\$1581	\$340
05 DECEMBER 86	\$2028	\$1668	\$360
19 DECEMBER 86	\$2136	\$1736	\$400
26 DECEMBER 86	\$2028	\$1668	\$360

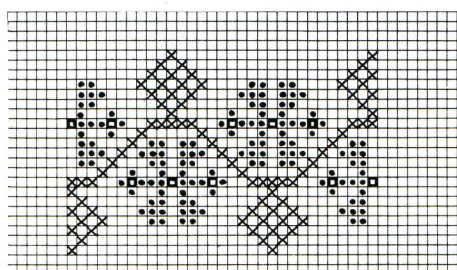
KASTRANDJES EN KEUKENVALLETJES

Bij de rondgang door het Marker Museum (zie pag. 12) viel mijn oog op een leuk pronkkastje met randjes langs de planken. Zo'n randje verandert de hele aanblik van een kast en staat ook gezellig langs pannen-, snuisterijen- en speelgoedplanken. Dus niet alleen in de keuken, ook in andere vertrekken kan ik me die geborduurde randjes, zij het in minder bonte uitvoering, best voorstellen.

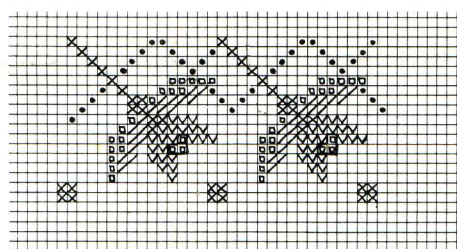
Neemt u de stof b.v. tweemaal zo breed, dan zouden ze als valletje voor een klein raam kunnen dienen, in de smalle uitvoering kunt u ze als versiering onderaan een gordijn (of zelfs een rok) naaien. Spreekt een van de patroontjes u aan, dan vindt u de toepassing ook wel. Laat u zich niet teveel beïnvloeden door de voorbeelden, maak ze grover of fijner, borduur met zwart of met alle kleuren van de regenboog, het gaat er maar om dat ze passen in de omgeving waarvoor ze zijn bedoeld.

In Nederland is band van aftelbare stof in verschillende breedtes verkrijgbaar. Tot nu toe zag ik het alleen in rood en wit maar daarmee kun je toch alle kanten uit want het witte band is met textielverf in de gewenste tint te verven.

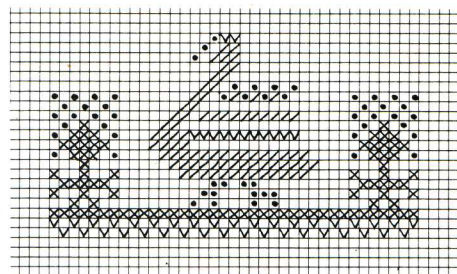
Het naverken aan de hand van de teltekeningen is zo eenvoudig, dat daarbij nauwelijks aanwijzingen gegeven hoeven te worden. Alles is in kruissteek geborduurd behalve de witte kastjessteken (een vierkantje op de plaats van een kruisje, ook wel Spaanse oogjes of mieregangetjes genoemd) in de korenbloemen, in

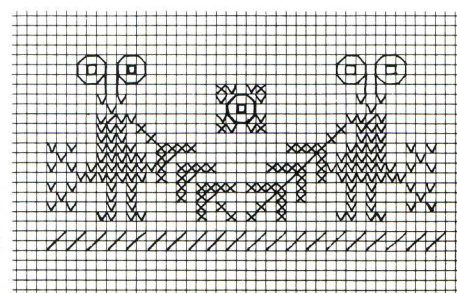
- WIT
- × GROEN
- BLAUW

- × GROEN
- BRUIN
- / LICHT ROZE
- DONKER ROZE
- v ECRU

- × GROEN
- GEEL
- / WIT
- v BLAUW

- × GROEN
- / WIT
- v BLAUW

de hoofdtooi van de vredesduifjes en in het motiefje boven de maretakken.

